

CATALANA

REVISTA

Any VI

Barcelona 6 de Maig de 1923

Núm. 142

JOCHS FLORALS DE 1923

DISCURS PRESIDENCIAL

EXCELENTÍSSIMS Y ILUSTRÍSSIMS SENYORS:

DAMES Y CAVALLERS:

Una vegada l'any, en plè somriure de primavera, ens aco-blèm els barcelonins y a redós de la venerable Trilogia, ve-yèm descloure les flors ofrenedores de llurs nectaris al abellar plasmador del Verb de Catalunya.

En aquest acte més que solemniat, august, per tractarse de quelcom sagrat per a nosaltres, com es lo Verb de la Pa-tria, fins suara han tinguda la comanda d'iniciar la festa, ho-mens emèrits, als quals enlayraren en aquest lloch d'honor llurs propis merexements sobressortints en tot ordre de disci-plines espirituals, sense qu'en llur elecció privessin partidis-mes de cap mena. Y axí havèm vist desfilar per aquesta Pre-sidencia, en devota processó, els patriarques, profetes y apòs-tols de la nostra Lley, gemmes d'exelsitut provinents de totes les terres hont lo català es parlat: sembradors de ciencia, di-rectors de multituds, legisladors, juristes, prosadors y poetes, els qu'interpreten l'història a través les escriptures dels arxius y les pedres dels monuments, pròcers-Mecenes, artistes evo-cadors de les belles cançons de l'avior, prínceps de la Clere-cia pastors d'ànimes y de la Milícia salvadors de pobles... Tots ells, revestits ab llur alcurnia intel·lectual, han vingut a retre homenatge a la Llengua nostrada, fentli ofrena munificent de llurs prestijis y preeminències.

Jo, pobre de mi, per reverència a la festa y honor vostra, voldria llegirvos, com feren los meus predecessors, una oració magistral, exornada de sabis conceptes y belles imatges. Però, no comptant la meua voluntat ab l'auxili de l'intel·ligència,

sols vos sotmetré, com pugui y sàpiga, qualques meditacions arran de terra, sugerides per la devoció intensa envers la nostra Institució, únich títol d'honor que puch aportar, car no'n tinch d'altre.

Y aytal devoció la sento perque jo, en los Jochs Florals, hi veig el símbol de l'estrènua Llengua Catalana y en aquesta l'afirmació de la personalitat de Catalunya. Per a nosaltres, el catalanesch es quelcom més que l'instrument que'ns ha posat als llavis la voluntat de Deu per a palesar les asprors congriades en nostres cervells y les dolceses que brollen dels nostres cors: es quelcom més que'l testimoni perennal de la nostra inteligencia. La Llengua Catalana, Verb ancestral, es l'executoria d'un poble qu'ocupà un lloch benemèrit en la Civilisació mediterrània: ella es la síntesi de tota la nostra historia, recordantnos constantment les glories de la gran Catalunya: ses conquestes de guerra ab les armes y ses conquestes de pau ab lo treball: les seves vicissituds y les seves penes. Ella es lo lligam invisible que'ns uneix ab tot lo passat: dinasties, aristocracies, llinatges, institucions, consuetuts... ab totes les tradicions de la nostra terra. En fi, ella es lo bressol del nostre pervindre gloriós, ella es la paraula eternal de la Nació y, com deya'l Petrarca, los séus glavi y llança, capmall y pavesina. Ab ella, com ab l'Eneas virgilià, hi va'l déu de la Nacionalitat: llà hont ella sia, serà la Patria.

Perçò m'acora que'l contrèu dels Jochs Florals no hagi llevat proporcionalment a la llevor sembrada y que'l Verb de Catalunya seguexi essent fadrí cabaler en lo Payral d'hont n'es l'herèu ab totes les prerrogatives que li pertoen. Y si-nó, diguèume: externament, la donèm nosaltres la sensació d'un poble ab llengua propia? Si escorcollèm la consciencia y, no volent incórrer en la falta de llealtat qu'avuy regna arrèu del món, som sincers, caldrà confessar la nostra culpa palesant que no tenim força moral per a acusar a gent de fòra de pecats que nosaltres també cometèm per propia y libèrrima voluntat.

Nó: no la sentim l'interior satisfacció del compliment del deure ab la nostra acció personal, la qual demostrant afecte al català resultaria reacció defensiva, compensadora, en lo possible, de la constant agressivitat per acció de presència y de potencia d'altra llengua, hermosa llegida en los séus clàsichs y sentida en boca dels séus naturals, però forastera a

casa nostra per no adaptar-se a l'espiritualitat catalana.

Jo encara no he vista la prohibició imposada per l'hegemonia del idioma castellà, a prospectes, anuncis, reclams y documents de divulgació y d'ordre interior de tota mena, escrits en nostra parla. Jo encara no tinc ardit que'ls rètols y inscripcions redactats en català, de botigues y comerços y indústries ciutadanes, incorrin en sanció per la llei escrita, y no obstant, un estranger qui per primera volta entri a Barcelona per via de mar ò de terra, sols fixant-se en les grafies dels establiments, se creurà arribat a una ciutat de Castella, si una blasfèmia, dita per un transeunt català, no'l desperta del seu somni.

Convindreu ab mi, qu'aquesta apariencia de forasteria la tenim perque nosaltres volèm, puix són els menys los qui en ús del dret llur, al qual ningú s'hi oposa, fan l'afirmació tàcita de catalanitat que tant los dignifica: y de part altra, són lligió'ls dexebls qui, com Pere, neguen el Mestre.

Verament es vergonyós que no totes les causes atuhidores del esplet sien alienes, perque lo extern tart ò d'hora pot desaparèixer: el món dona voltes y'ls Estats d'avuy demà poden dexar de serho comportant grans trasbalsaments, esmicolantse y formantse de bell nou: mirèu sinó la carta geogràfica d'Europa, sagnant encara per les transformacions sofertes.

Adhuc per miraculosa inspiració, los qui'ls regexen, prescindint de rutinaris apriorismes y doctrinarismes falsos, obehint el principi que tots los pobles tenen el mateix dret a la vida y un dret igual al respecte de llurs llibertats, poden rectificar-se, y patronejantlos ab lo governall y velam de llurs lleys naturals, tractar ab peu d'igualtat les diverses llengues que'ls integren: y per lo que'ns atany, recordar ab lo Doctor Torras y Bages, que'l català es la llengua de la nostra terra, la llengua de casa nostra y que ningú fòra de Deu la pot fer callar.

Però, quan la tara prové de dintre, quan es autòctona perque la sanch del còs social es corrompuda, llavors el sanejament costa més, y molt més encara si l'infecció es de modalitat complexa: y a Catalunya, per dissort, abunden los enemics diversificats del seu Verb, conscients los uns, ignorants els més, per mimetisme molts.

Es al entorn d'aquest tema y aprofitant l'avinentesa del acte, qu'ocuparé breus moments la vostra atenció, convençut

que fentho, complexo un deure de ciutadania, dihentvos veritats útils, exposades a cor obert, sens altre ropatge que la sinceritat y adornades ab els joyells de la senzillesa. Vos parlaré dels ultratges al Idioma qu'en mon concepte són capdals: l'Indiferencia y'l Malparlar. Expressament prescindiré dels altres matisos (1) continguts en lo mateix tema perque, además de considerarlos pecats venials en comparança ab los primers, encar que'n fes un estudi escalabornat, ultrapassaria la mida consuetudinaria d'un parlament presidencial de Jochs Florals.

* * *

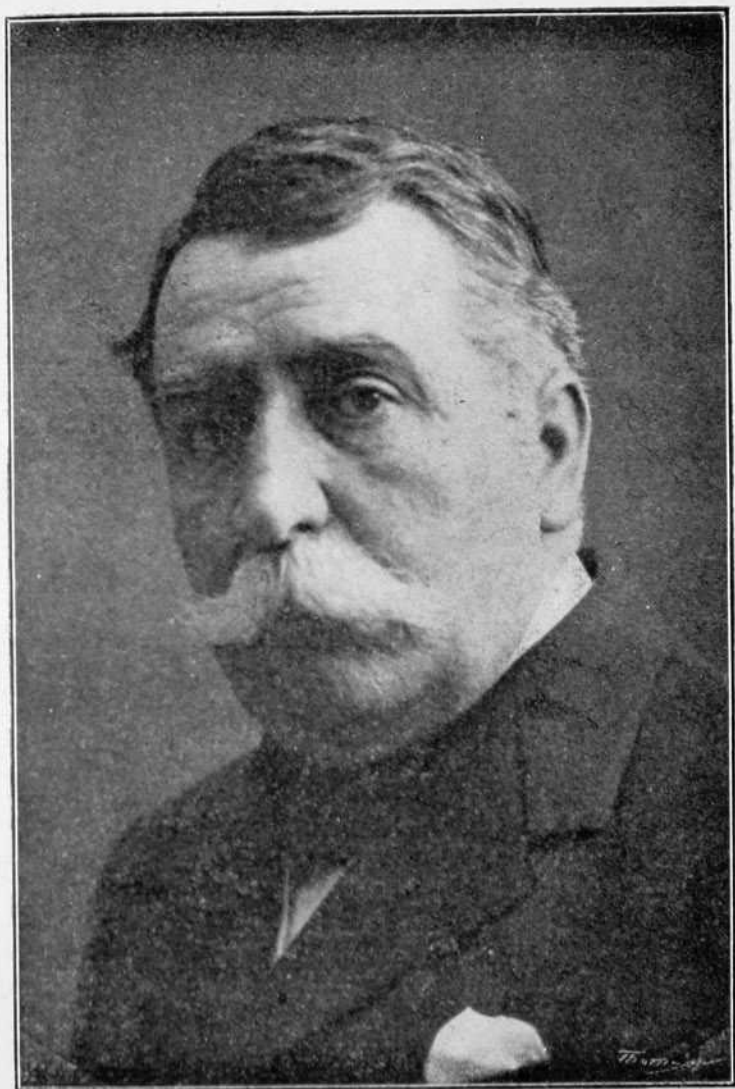
Sovinteja tant a Catalunya, està encara tan arrelat el menyspreu del propi llenguatge, substituhintlo, especialment en la llengua escrita, per l'idioma castellà, qu'adhuc infinitat de persones de sentit comú, d'extensa cultura y sense antipatia per la nostra llengua qu'es la llur, serenament pensant, otorguen preferencia a vincles y vectors emmanllevats, per a lligar y expressar idees concebudes en llurs cervells catalans.

Ciceró blasmava als seus compatricis qui, empraven el grech prescindint del llatí. El Dante anatemitava'ls toscans qui, dextant de banda l'italià, parlaven el provençal. Y ni'l grech a Roma, ni'l provençal a Italia, cobejaven la honor de l'oficialitat. Què dirien ara aquells senyalers de sapiencia, si's trobessin en Catalunya davant la magna qüestió de la llengua, veyent la nostra dexadesa suicidal! Quina fóra l'impressió produhida en la conciencia llur per semblant abdicació de civilitat! Precisament ells, los grans champions de les materns llengues, qu'ab elles y per elles copsaren l'immortalitat, mentres ses obres, traspasant les centuries, dexaren perdurable estela lluminosa, mostradora a l'humanitat de belleses nascudes del mullerament del esperit ab la llengua propia.

Y si'l menyspreu del Idioma constituheix un greu, gravísim defecte, què us diré del trist patrimoni de la Flastòmia y de la Turpiloquia, del qual n'es malhauradament possessora la majoria dels catalans, compresos tots los estaments, dels més eminents als més humils, tant los dedicats a laborar Materia com los cultivadors del Esperit, axí los qui rumbegen

(1) Vulgarismes, neologismes, alteracions de sintaxis, extrangerismes per invasió y per contacte, afollaments ó mutilació de paraules, etc.

JOCHS FLORALS DE 1923

JOSEPH M. ROCA
President

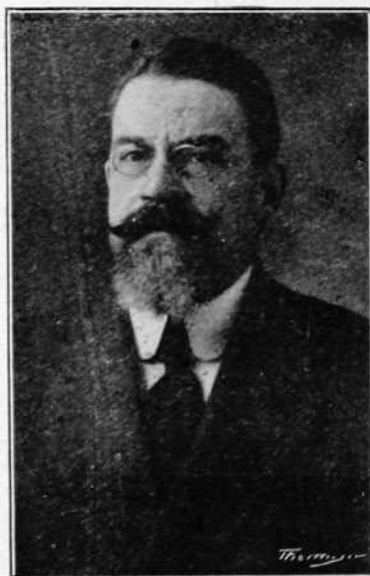
LOS MANTENEDORS

JOSEPH FRANQUESA Y GOMIS

ARTUR MASRIERA

ALFONS DAMIANS

VÍCTOR RAHOLA

armorials agençats ab lambrequins, com los honorats ab blasons de gremis. Y barrejats ab uns y altres fa pena trobarhi molts que's diuen aymadors de Catalunya! ¡Còm es possible qu'estimin Catalunya si ells mateixos no s'estimen! Aymadors de Catalunya y colaboren a la destrucció del Idioma ab llurs blasfemies y mots grollers, escatològichs, brutals: ab llurs frases obscenes y de doble sentit. Parleria que si es sempre abominable, ho es més en la boca dels qui pretenen reivindicar los drets de la terra llur. ¡Ab quals armes lluytaràn contra l'oficialitat imposada d'una parla forastera, si les han oscades infectant l'expressió, la forma sensible del pensament, facultat augusta y atribut sublim de sobiranía concedits al home!

Malgrat els meus anys y les consegüents abundoses decepcions sofertes, no m'he sapigut conformar que hi hagi individus al ensemps catalandòfils y renegayres, donchs essent el parlar bé ò malament de lliure elecció, no capexo los qui ab llur paraula embrutexen l'Idioma y embrutintlo contribueixen al séu empobriment. No es que'ls faci l'ofensa de creure que malparlen a gratcient, car estich convençut que parlen com parlen, no perque sentin fruïció nafrant l'idioma llur: no'l tenen aquest sadisme. Parlen malament per vici, per habitut inveterada que comencen, uns de brivalls perque'ls sembla que fa home, altres d'homens per a vantarse de des preocupats. Hi parlen perque no senten la sensació de vacuidat a llur entorn parlanthi, puix los qui ab ells compartexen la conversa, per més que no parlin com ells, no'n protesten, escoltant ab resignació y tolerant avassallats lo que no tolerarien si, en lloch d'ésser un insult a la Llengua, fos un insult personal a n'ells ò als séus. Com si la Llengua Catalana no constituís, per a nosaltres els catalans, un sentiment pregonament familiar y pregonament patriòtic!

May més oblidaré'l tò de melangiosa recansa ab que'l *leader* d'Irlanda, en Reedmond, me deya, fa deu anys, en la Sala central del Palau del Parlament anglès:—Ah! si'ls irlandesos poguessim esgrimir l'arma invencible del idioma com feu vosaltres!—Y jo, escoltant el plany d'aquell patriota fervent, aplicava mentalment al Verb catalanesch, tan viltingut per nosaltres, el sentit de l'inscripció qu'encerca'l trespol de la sala hont ens trobavem: «Si Deu no guarda l'edifici, los qui'l construhiren hauràn treballat debades.»

Els optimistes, qui per temperament ò conveniencia (els

de conveniència són els renegayres) tot ho veuen de color de de rosa, pretenen minvar el greu defecte, ab la excusa que'l vocabulari envilit es un flagell que patexen la majoria dels pobles llatins: es veritat. Però, apart que aquesta observació acomodaticia no es gens ni mica conhortadora, puix preferiria que ab los altres països civilisats tinguéssim afinitats culturals y que'ls imitéssim en la florida de virtuts, ab nosaltres aytal comunió de vici, no té consemblança, per la trascendencia del malparlar a Catalunya, hont l'Idioma està consubstancialment lligat ab la Nacionalitat, constituhintne la seva essencia: hont debèm tenir sempre present, com una obsessió, qu'un'altra Llengua roïna sentada a la llinda de son alberch payral, esperant si passa'l cadavre de la nostra, el qual fóra ensemps el cadavre de la Nacionalitat Catalana.

L'Indiferencia y la Turpiloquia, sintetisadores dels defectes del nostre poble envers la sua Llengua, són cristallisacions diferents d'un mateix procés: són filles de la falta de convivència espiritual ab la llengua matexa. No hi estèm incorporats, ni tenim encara plena consciencia de lo que'l català significa per a nosaltres els catalans. Parlèm en català perque de nadós sentim parlarhi, per necessitat social y psicològica, desconexent els fonaments qu'ho justifiquen, els preceptes de les lleys ètniques als quals, volguèm ò no volguèm, retèm vassallatge. En la majoria, continua sent una rutina, que desia espurneja una emoció, quan deuria ser un sentiment y més qu'un sentiment una passió perdurable. L'inconsciencia es l'estat anímic aclarador del misteri qu'envolcalla determinades actituds, actualment inconcebibles. Ella'ns explica com després de 28 anys que'l nostre Guimerà, des de la càtedra del Atenèu, ab les encantaries de sa prodigiosa paraula, transformà la mesquineta ventafochs en Princesa de reyal niçaga, aquesta encara visqui bandejada com bordissenca, de Corporacions científiques y que la vella entitat artística barcelonina, orgull de Barcelona y propietat de barcelonins, tinga encara necessitat d'escatir si en les relacions ab sos conciutadans ha de parlar català ò en altra llengua.

Sols l'inconsciencia explica l'impassibilitat ab que un aplech de catalans, seleccionats per llur catalanitat oficial, foren testimonis en plena Barcelona, present lo Cap del Estat, de l'ignorancia supina que galejà'l primer Ministre d'Espanya, afermant seriosament que'l català es un *patois*, bo per a parlar

en família. Ben segur que si aquelles personalitats barceloneses, com corresponia a son càrrec, haguessen conviscut espiritualment ab l'idioma llur, conexent la seva valor moral, la sua significació transcendent, prescindint de formulismes protocolaris, respectuosament s'haurien retirat, demostrant als forasters que la dignitat de Catalunya, vinculada en son Verb, prima totes les sobiranies de la terra per altes que sien. Aquest era'l concepte qu'En Cambouliu tenia dels catalans: «Es ab l'indignació d'una ànima generosa davant un ultratge personal, que combaten tot atentat, ja sia a llur independència, ja a llurs drets, vinga de fóra ò de dintre.» (1)

Heusací ab sinceritat y franquesa, sense eufemismes, la realitat dels fets. Heusací barroerament planejada en tota sa cruesa l'escarida silueta d'esculls perillosos per a la Nau de la Patria y apuntada la causa llur: com si diguessim, el fenomen geològich que'ls ha produhits.

* * *

Què cal fer davant la crisi crònica que sofreix lo nostre llenguatge?

Podèm romandre indiferents, contemplant impassibles la sua destrucció contínua y paulatina, qu'es la destrucció de la propia raça?

Si la flama sagrada que l'Ideal ens ha tramès, cavalcant segles, es arribada a nosaltres mig esmortuhida, mirantnos en l'espill dels patricis que s'enaltiren mantinguentla encesa, no podèm permetre que s'apagui, ans al contrari: el nostre deber es passarla abrandada als nostres fills, procurant que l'ànima colectiva catalana resplandexi conscientment en son Idioma.

Però, la finalitat cobejada no fóra obtinguda, si l'host servadora del Ideal, prosseguís sa tasca, dividida. Per exemplaritat havèm de començar per enderrocar una vegada per totes, les fites partioneres que, bastides per un fantasiós absentisme de realitat, separen els joves dels vells, fent dels cabells blanchs y cabells negres signes de bandositat lingüística: de les partides de baptisme, certificats de banderia. Divisió arbitraria y falsa porque sempre y hont sia qu'exercixin patronat-

(1) «Essai sur l'histoire de la Litterature Catalane».

ge'l Fervor y l'Inteligencia, seràn els cors y'ls cervells els classificadors de Joventut y Vellesa: may la Naxença.

En l'agombol de la Llengua, en sa depuració y unitat, no unificació, el Verb no ha d'ésser maniple cohort, exposat al perill d'anar rostos avall ab son partit, si axí ho disposa l'etzar de la política. Ha d'ésser gonfanó reyal, religió y constitució interna de tots els catalans. En semblant feyna, tothom deu contribuirhi: tots a una, que l'Idioma no es tresor d'uns quants escullits, l'idioma pertany a tots per l'legítim dret d'herència y de naturalesa. Nostre plet lingüístich no té semblança ab lo que feren el Dante ab l'italià y l'*Hôtel de Rambouillet* ab el francès. Lo nostre comès es la reconquesta y afirmació d'una parla històrica, no la consagració d'una llengua jove, ni'l preciosisme d'una llengua en plenitut de vida.

Per çò, excepció feta dels tècnichs, adaptadors al geni del llenguatge indígena dels novells vocables aportats al mercat mundial per les innobres produccions de l'activitat humana, no pot ésser ni deu ésser obra d'un home ni d'un cenacle, puix tot lo més ne resultaria un dialecte de secta, més ò manco nombrosa, més ò manco seleccionada, incompreensible per als no iniciats; però may una llengua nacional que, nascuda del poble, integralment es aquest qui d'acort ab la Tradició l'ha de fer avençar ab magestuosa parsimonia, conservantli y respectantli ses característiques, com ho demostren les variants de lèxich, fonètica y sintaxi comarcals. Com totes les llengues vives, el català, per a mantenir sa estabilitat, s'ha d'apoyar en son passat, car si no ho fes moriria com una planta desarrelada; com també moriria si's limités a confinarshi, prescindint dels elements exteriors ab los quals ha de conviure y dels quals ha de viure.

Si les llengues vives són freturoses d'higiene que les conservi polides y dispostes sempre a palesar, sens dampnificar-les, les concepcions de l'humana inteligencia, ab més rahó les qui, com la nostra, no ha viscuda en plena sava, per la llarga solució de continuïtat que interrompé son conreu, obligantla a romandre arraulida en mig de pagesos, gent de mar y menestralia, als quals devèm sortosament la seva conservació. Cal, donchs, qu'en l'obra de depuració, s'hi porti la cura assenyada que posaven els escuders de cambra dels nostres sobirans netejant de pols y màcules les reials vestidures, evitant al ferho, malmenar les estofes. Reinstaurèmla tal

com els nostres artistes concients restauren les antiquitats arquitectòniques destruhides per l'acció del temps y la maldat dels homens: respectant, obehint y continuant els fragments de línies romasos: abstenintse de posarhi res de llur iniciativa per genial que sia. D'aytals respecte y veneració es merexedor lo verb nostrat, tant per la sua historia, com per la missió que la Providencia li ha confiada en aquesta terra benehida.

Segons opinió d'un eminent prosista y filòlech francès, «l'home deliberadament no completa ni inventa'l llenguatge. La reflexió té ben poca part en la creació y en el desenrotllament de les llengues. No hi hà pas per elles, ni concilis, ni assemblees deliberants: no se les reforma pas com una constitució viciosa. Els idiomes més bells, més rics, els més profons, són exits ab totes llurs proporcions d'una elaboració silenciosa y d'ella matexa ignorada. Al contrari, les llengues manosejades, tormentades, fetes de mà d'home, porten el segell imborrable d'aquest origen, en llur manca de flexibilitat, llur construcció penosa, llur falta d'harmonia.» (1)

* * *

Procurar l'incorporació al català dels compatricis indifereents y la perseverança dels neòfits, es també missió que'ns ha de preocupar. Nó l'incorporació dels qui sense obligació y ab les llurs families y relacions parlen castellà, per creure que s'aristocratisen posant llureya al seu pensament. Els qui axò fan no curaràn may, són exemplars extranys, meytadats d'estulticia y d'histrionisme. Sortosament, per càstich, la Naturalesa valguentse de la Fonètica y de la Sintaxi y l'Ambient valguentse del Lèxich, els han marcat los llavis ab el ferre rohent del etern ridícol, perque creyentse parlar castellà, per més que s'esforcin, demostren que són catalans y si per necessitat ò conveniencia fan el sacrifici de parlar català, ho fan ab accent d'extrangeria. Dexèmlos, donchs, que no valen la pena de preocuparsen: són escories socials sense valor.

Los qui devèm atraure sentlos planera la via, no afegint dificultats de creació novella a les dificultats intrínseques del

(1) Renan. «Histoire générale et système comparé des langues sémitiques». Livre I, cap. III.

Idioma, són los indiferents per la inconsciencia, els qui, segons el poeta florentí, viuen sense merèixer ni l'infamia ni l'elogi, als quals en la Eternitat els situa en lo Pòrtich del Infern, barrejats ab l'esbart menyspreable

«dels àngels que rebels a Deu no foren
ni a ell fidels, curant sols d'ells matexos». (1)

Redimímls de la llur indiferencia envers la sua llengua natural y propia. Donèmlshi totes les facilitats compatibles ab la puresa del Idioma, per a que s'encelin al estat de gracia del ideal. Desbrossèmls el camí, començant los qui'l parlèm sempre y a tot'hora, per parlarlo evitant en la conversa extranyeses y modismes que'l facin incomprendible: prescindint de snobismes y d'argot de temporada: de neologismes y absurditats que'l disfressen y torturen. Y al pronunciarlo, procurèm que sorgexi dels nostres llavis, ab simplicitat, fugint de sonoritats esquerpes y rebuscades a ultrança: que'ls mots, exemptes d'ampulositat, llisquin suaus, sense violencies extremes, ni endolciments afemellats. Acliquèm els ulls al enlluernament del artifici malaltís y sadollèmnos en les dèus fresques y gemades del poble y en les inestroncables, pures y ennoblidores de la Tradició.

Y quan l'escrivim, quan fixèm la paraula nostrada, no exagerèm la morfologia, alterant els trets fisionòmichs familiars per esperit d'innovació, barrant la patina del temps, dissimulant ab afayts venerables arrugues y tenyint cabells blanchs no menys honorables. Prescindim dels rebuscats preciosismes y refinaments del pseudo romanticisme, que com flors d'ivernacle no tenen força per resistir la vida a plè ayre; y no oblidèm que, fet y fet, al idioma més li escau la delicada sentor de l'antigor, que'l perfum sintètic del modernisme. Escrivint ab claretat y precisió volguèm ésser inclosos en el nombre d'aquells escriptors que «arriben a tal grau de sabiesa que consideren qu'ells són per a servir la llengua y nó la llengua per a servir llurs capritxositats: y a tal grau de bon gust, que compreenen que l'art suprèm consisteix en utilitzar lo existent abans d'inventar lo que no es necessari». (2)

Seguint aquesta norma de conducta, sabiament acompa-

(1) Dant. «Infern». Cant III. Trad. N. Verdager.

(2) André Thérive. «Le français langue morte?»

nyada del consell del príncep de l'oratoria llatina, d'expressar «bones idees en termes escullits ab gust y dignitat», (1) les lectures de llibres catalans no sofriràn desdeny y'ls catalans que sentin l'agre de la terra, per natural amor a la propia llengua, procuraràn adquirirlos, car no's veuràn obligats per enténdrels a fer un treball de semi traducció, y llegintlos hi trobaràn delectança.

* * *

Altrament s'ha de barrar el pàs, costi lo que costi, a l'allau envilidora que a grans gambades segueix invadint cada vegada més nostre heretatge lingüístich, amenaçant exorcarlo. Sia arrebatat de socarrel lo malehit costum del renech, qu'al ensemps ofèn a Deu y a Catalunya, seguint el camí fressat per benemèrites institucions a aytal objecte creades, reproduhint-les, prodigantles per tots los indrets senyorejats pel català. Adoptèm los medis de divulgació y propaganda que'ns inspi-ri'l nostre desig de purificació lexicològica: la premsa, la tribuna, la conversa: explicant l'influencia nociva del renegar en les valors espirituals de casa nostra. No'ns cansèm de predicarho, insistinthi constantment ab fè d'iluminats, ab santa perseverança, per a que, en fet de corrupció de llenguatge, no's complexi la profecia del poeta llatí als romans per llur depravació de costums: «Nostres pares eren pitjors que llurs avis, nosaltres som més dolents que'ls nostres pares y la nostra progenie serà encara més viciosa.» (2)

La campanya contra'l renegar tenim el deber de ferla tots els qui de cor estimèm Catalunya, ja que són més nocius a la nostra terra'ls renegayres que'ls séus tradicionals enemichs, perque aquells, poch a poch li embrutexen l'ànima parlant, convertintla en una monstruositat repugnant y abjecta. Aquesta acció d'higiene social s'ha d'exercir dintre de cada llar y en la vida de relació, dextant entendre directa ò indirectament l'enuig que ocasiona sentir males paraules.

Tothom ha d'inscriures en la lleva: tothom ha de col·laborar en la bergada sanitaria, proporcionalment a lo que li permetin los séus medis d'acció; perçò la gran auxiliar serà l'Es-

(1) Ciceró. «Dels verdaders béns y dels verdaders mals» A Brutus. Llibre I. Cap. III.

(2) Horaci. «Odes».—Llibre III.—Carmen VI.—*Ad romanos*.

cola, donchs té a son càrrech la formació de l'ànima catalana del demà: es es el Seminari dels nostres ciutadans del pervindre. L'Escola ha d'inculcar a la maynada ab unció patriòtica y mitjançant tots los procediments didàctichs més aposta, la transcendencia que té per als catalans la conservació de la puresa del llenguatge y la responsabilitat moral en que cauen abandonantlo ò enllordantlo. S'ha de fer comprendre als infants que'l problema de la llengua es, per a nosaltres els catalans, un problema de dignitat, estimulantos per a que li servin y li fassin servir la deguda devoció y reverencia, car la llengua que palesà durant segles el pensament de la Catalunya gloriosa, es merexedora de la veneració dels catalans de la Catalunya renaxent. Fugint sempre del ignorant *Perque sí*, se'ls han de facilitar arguments convincents y al nivell de llurs tendres inteligencies, per a que sien els portadors y divulgadors en les sues llars d'aquella idealitat. Les seves boques angelicals són les de més abtesa per a predicar la bona nova, perfumada ab l'essencia de llur ingenuïtat: prop dels pares, els infantons són los petits missioners de les grans causes.

L'eficacia d'aquesta actuació estarà en rahó directa de la protecció qu'obertament li dispensin l'Ajuntament de Barcelona y la Mancomunitat, actualment les dues grans trones per a que la campanya de redempció repercutexi per totes les encontrades. Sobre tot si al protegir-la, les dues Corporacions oficials prediquen ab l'exemple, per a fer honor a les respectives comissions de cultura y complir degudament la comanda, que'ls es confiada, de vetllar pels prestigis de Catalunya: y prestigi suprèm es la maravella del Verb qui tantes vegades ressonà en les antigues Sales de Cent y de Sant Jordi, defensant les llibertats de la terra.

No s'ha de tolerar que'ls malparlats tinguin la representació oficial de pobles y districtes catalans, ni que visquin a despeses de Corporacions nostrades. El malparlar ha d'incapacitar automàticament per a desempenyar càrrechs públichs dintre la nostra terra, axí sien honorífichs com retribuïts, axí sien d'alta representació com de jornal modest. Catalunya no pot, ni dèu honorar, ni mantenir, los qui destruhexen son millor patrimoni. Cap religió tolera sacerdots prevaricadors; cap pagès consentiría que'ls séus mossos li sembressin de sal les fexes de conreu: no hi hà pastor que tanqui dintre la cleda ovelles sarnoses.

* * *

Senyors :
qu'en honra
y gloria de la
Llengua Ca-
talana encar-
nada en los
Jochs Florals
de Barcelo-
na, els cors
s'envolin, a-
munt, ben
amunt, que
no'ls arribi
el brogit de
lluytes bizan-
tines. Que'l
fons del pro-
blema sia'l
que'ns preo-
cupi, no'ls
detallets y
minucies
sense tras-
cendencia fo-
namental.
Que'l coure
ressoni de-
x'ondint la
conciencia
nacional en-
dormida en
son aspecte

JORDI RUBIÓ

Secretari

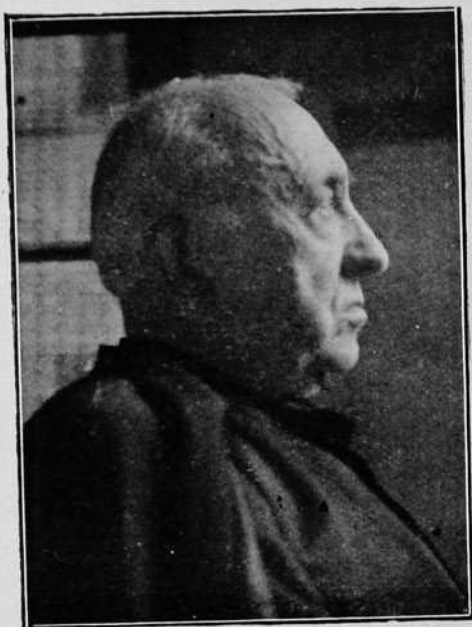
lingüístich. Procurèm l'esmena honorable per convicció, dels catalans qui fins ara, desconexadors dels llaços que unexen la paraula ab l'esperit, han menyspreat l'idioma llur. Que'ls qui han colabrat a la destrucció del bell catalanesch, corrompentlo y omplenantlo de sutzseses, se corretgexin. Trenquèm, mitjantçant ferma croada de propaganda y educant y instruhint la maynada, l'infamant cadena de renechs que, forjada per les generacions, agarrota Catalunya: que ab aquesta purificació, encara que no s'obtingui per a la nostra llengua l'im-

JOSEPH M. DE SAGARRA
Guanyador de la Flor Natural

LA SRTA. VICTORIA MONTEYS PRAT
Reyna de la Festa

MOSSÈN
JAUME COLLELL

Guanyador
de la Viola

MOSSÈN
SALVADOR GALMÉS

Guanyador
de la Copa

maculada blancor de la neu novella, assolirèm que'ls malparlats, qui avuy constitueixen munions, quedin reduhits en lo pervindre a una dula migrada, per a testimoni vivent de còm no's dèu parlar.

No escatimèm medis per a incorporar al gran estol de devots los desviats y escampèm arrèu la convicció qu'es un crim de lesa Patria anar contra la Llengua, ja sia estrafentla, maltractantla ò bé oblidantla. Y aquesta tasca fexuga, abnegada, sols remunerada per la noblesa de sa finalitat, s'ha de fer un dia y altre dia, sense defalliments y a proba de desenganys y sacrificis, soportant resignats les befes dels adversaris, fins que la religió del ben parlar tinga un altar en cada llar y en cada cor un apòstol. Y sols quan l'arbre secular de l'Idioma, endinsades ses arrels en la Tradició, conresat ab amor y deslliurat de malures pel nostre poble, cobriceli de bell nou ab fullam de perennitat la Terra Catalana, Catalunya rediviva merexerà que «Deu li don gloria, pus parla en català».

JOSEPH M. ROCA

FLOR NATURAL

LA BALADA DEL CAMINANT

Come i frati minor vanno per via.

*Matí de març, fa un vent desvergonyit,
palpa'ls secrets més amagats del arbre,
fa tremolà'l vestit
y sacceja'l cadavre
del criminal penjat y consumit.
Matí de març. El camp color de mel;
hi hà quatre flors en una branca seca,
blau de turquesa al cel,
alosa d'or, puput llameca,
y'l vent és violí flauta y bruel.
Y vetaquí que al mig del corriol
que té marges de ruda y atxavara,
passa un home tot sol,
qu'ara camina ò bé s'ajup y's para,
y va fent com aquell que vol y dol.
És un home pansit, ni vert ni vell,
la seva cama una sarment que's trenca,*

tres miques de burell
 amagant la figura escardalenca;
 bot d'esquirol y entrellucar d'ocell.
 És un home amargat per tots els vins,
 gronxat per totes les tavernes,
 vist el séu cor per dins
 hi té l'unglada de dolors eternes...
 Y va brut de la pols de tants camins.
 El cel blau al séu cap és com un pès,
 y'l corriol li és com un llit d'espines,
 y no li diuen rès
 la fulla verda de les tarongines,
 la perla grisa, el rossinyol y'l bes.
 Y va guaytant les gracies del camí:
 un pollancret blavench de tres anyades,
 y'l cirerer qu'acaba de florir
 per fe'unes arracades
 de sanch y de perfum y de sati.
 Y va guaytant ara'l paller daurat,
 ara la fexa hont treu el nas l'userda,
 y'l bot desesperat
 d'una llagosta verda,
 y una oreneta neta de pecat.
 Y diu el vianant d'aquest camí:
 —Perquè'm fregues pels ulls aquestes coses
 oh llum que't rius de mi?
 Perquè'm omplés el nas d'olor de roses
 si sabs que no tinch esma per sentir?
 Si tot m'és dolorós, y tot igual,
 la branca fina y la blavosa prada,
 la menta, el romani y'l penical,
 el roure, y'l gual
 ab un dit d'aygua daurada?
 Si ja no se'm commou ni l'ull ni'l cor,
 si tota cosa pel meu front és mansa,
 tot un camí de mort
 sense ni una goteta d'esperança,
 ni un crit de joya ni una espurna d'or!
 Si m'he venut l'amor en un taulell,
 y'm fan por les cortines de l'alcoba,
 y entre les punxes he perdut l'anell,
 y sols em resten tres retalls de roba
 per guarnir la miseria de la pell.
 Si ja no crech en dèus ni llars
 ni en erms ni plans ni coromines,
 oh dematí de març,

no m'esbandexis tantes coses fines
 devant les nines dels meus ulls covarts!—
 Axis ha dit bo y apretant el pas,
 sense escoltar la dolça cogullada,
 sense olorà'ab el nas
 la terra tremolant y perfumada...
 Y va camina que caminaràs.
 Però's cansa y s'atura, y vetaquí
 qu'entrelluca'l portal d'una masia,
 y truca ab el bastó del pelegrí,
 y diu: —Ave Maria,
 no'm passarieu un tragué de vi?—

El caminant sospira en un recó,
 y una noya li séu ben a la vora;
 li trenca'l llavi una cançó...
 y'l sol que ve de fóra
 es fica de biaix pel finestró.
 Canta la noya la cançó del març:
 desig, esgarrifances y follia,
 les trapes y'ls etzars,
 la seda immòvil de la satalia
 guarnint les punxes fulgurants del arç.
 La cançó de les penes de la nit,
 del corb que pica'l coll de la donzella,
 del pit sota'l vestit
 badantse com si fos una poncella
 ab dotze venes tebies de neguit.
 El vianant l'escolta a poch a poch,
 la cançó del març es va fonent,
 ab un panteig finíssim de basarda.
 Quan la cançó no's sent,
 ja ha començat la fresca de la tarda
 y pel camí ja s'ha aturat el vent.
 Y diu el vianant: —Adessiau!
 Mercès pel vi y per la cançó lleugera,
 fins a may si us plau!
 Que a mi'l bastó y'l romani m'espera
 y vaig a caminar sota'l cel blau.—
 Y ara totes les coses del camí,
 al caminant li han endolcit la cara,
 ja no's sent tant mesquí
 vora'ls marges de ruda y atzavara,
 y'l pollancret blavench no'l fa patir.
 Y va guaytant molt amorosament,
 la cançó li ressona dins les venes,

y li sembla que sent
 aquella flauta de sospirs y penes
 que ha fet parar tots els xiulets del vent.
 El xuclamel se li ha enganxat al braç,
 y un bri de boll li ha mig daurat la cella,
 sent el perfum del mas,
 l'alè del bou que va menant la rella,
 y va camina que caminaràs.
 Y ara costreja sota'l jorn pansit,
 y l'ombra del capvespre no l'espanta,
 y ab l'ull un-si-és humit,
 demunt l'espatlla tot el coll decanta
 qu'una estrella li deia: bona nit!
 Y sent tocar molt lluny l'oració,
 y'l caminant els llavis descloïa,
 y va dihent: —Senyó',
 per amani'ls treballs de cada dia
 dondume una miqueta de cançó!—
 Després s'ajaça en un redol de mill,
 y oblida la miseria y la fortuna,
 la febre y'l perill...
 y dalt del cel tremola un tall de lluna,
 y a la terra vigila'l cant del grill.

JOSEPH M. DE SAGARRA

VIOLA

VISIONS DE CATEDRALS

Urbi et Orbi.

I

SANT PERE DE ROMA

Puja'l romèu per l'ampla escalinata,
 passa'l llindar qu'es terme de sa via;
 y al veure aquell gran temple s'extasia
 y cayent de genolls, en plor esclata.

Sia vingut del Nort, de platja ingrata
 ò dels soleys benignes del Migdia,
 aquí hi troba sa llar, y l'alegria
 en sa mirada atònita's retrata.

Més que del or y jaspis la riquesa,
 més que del lloch la colossal grandesa
 sent de sa Fè lo bategar pregon;

*y orant de Pere y Pau davant la tomba
li apar que per la cúpula s'esbomba
el «Credo» salvador per tot lo món.*

II

EL DUOMO DE MILAN

*Com si en rúfola nit s'hagués despresa
una allau del Montblanch qu'ab boja furia
saltant y rebotent en la planuria,
informe clapissar, quedés extesa;*

*del geni dels llombarts fou digna empresa
lo fer d'un munt de roca una boscuria
de pinàculs florits, hont la canturia
dels aucells refilàs ab suau dolcesa.*

*Si'l sol entre'ls trepats hi joguineja,
la lluna amorosida s'hi rabeja
dins la selva de marbre cisellat;*

*mentre d'àngels y sants magna corona
fa d'escambell sublim a la Madona
que des del cim abriga a la Ciutat.*

RETORN

*Les fades de l'alpina cordillera
si en nits de clar de lluna van dançant,
potser guayten geloses la encisera
blanca tofa del Duomo de Milan.*

III

NOTRE DAME DE PARÍS

*Pel Sena corren aygues llotoses,
els anys s'empenyen en curs fatal,
races y gèneres passen fríçoses
sols resta immòvil la Catedral.*

*Turbes frenètiques de mans sagnoses
ha vist entrarne per son portal,
y en grans diades, noces fastuoses
han fet del temple trono imperial.*

*De ses bessones torres, sapades,
que la flanquegen, les veus sagrades
encara alegren als cors creyents;*

*y si del púlpit vibrant ressona
veu apostòlica qu'al hom sermona,
la veu francesa d'aquella trona
es veu qu'escolten totes les gents.*

I V

LA CATEDRAL DE BURGOS

*Crexia fort lo Regne de Castella
dels cristians a l'empenta victoriosa
y com Ara Votiva, esplendorosa
s'alçava d'exa Sèu la maravella.*

*Convertit el pedreny en randa bella
y'l dur granit en floracions de rosa,
s'enfila amunt la filigrana ayrosa
signant el vol de la nació novella.*

*Avuy que de tants sigles la besada
la burgalesa Sèu ha consagrada
com del art ogival excels primor:*

*admirat de la pètreia orfebreria
diu l'espanyol: «a fè se'l merexia
un tal sepulcre'l Cid Campeador.»*

V

LA SEU DE TARRAGONA

*Per muradals ciclòpichs estotjada
com joya de cristiana arquitectura,
la Sèu de Santa Tecla, dalt l'altura
mostra sa noble faç pel sol colrada.*

*De pau y serenor mística estada
si a meditar un català s'hi atura,
de la robusta arcada en la nervura
la fibra de sa raça hi veu marcada.*

*Quan puja l'Arquebisbe a l'ara santa
sab que trepitja ab sa beneyta planta
desferres del que fou temple augustal;*

*y axí, ostentant la secular corona,
del nostre mar emmirallantse en l'ona
es encar Tarragona la Imperial.*

JAUME COLLELL Y BANCELLS

LES NOCES DE L'ALOSA Y'L LLESSAMÍ

Glossa

«Quina taula tan parada:
estovalles de satí;
les culleres són de plata,
les forquilles són d'or fi!» (1)
Quina taula, pubilleta!
y no'm diries per qui?
—L'alosa de la margeda
se'ns casa ab el llessamí.
—A quina hora feu les nocés,
que jo hi voldria venir?
—El rossinyol t'ho diria
qu'ell els ha de benehir
perquè té la veu tan clara
y sab tant de confegir
y duu plomissó de seda
y té après un gest molt fi.
—Força'm plauria trobarthi;
pòsat ben propet de mi:
apendrèm com fan les nocés
que'l saberho és mig camí.
—Ahir que l'hora cercaven
no's sabien avenir:
ell volta la nit dolça
y l'alosa'l dematí,
que al matí té la veu tendra
y al vespre no sab què dir.
Ell vol la nit y ben clara
perquè duu el vestit més fi
y és obert com una estrella
y'l perfum sembla un sospir.

Al roser ho preguntaven:
no gosava decidir;
el rierol se n'enreya;
la menta vinga tremir,
y l'estrella tan llunyana
semblava que fos aquí.
Per a ferlos companyia
els han cercat un padri:
un ametlló per l'alosa
y un estel pel llessamí;
la font els diu la doctrina
al vespre y al dematí.
Conten que volen casarse
al rusch de sobre'l moli,
perquè cada abella hi sigui
cirial y violí
y d'encensè'una maduxa
que'l seu foch no pot morir.
Veus com branda ses campanes
la perera del camí?
Cerca'l giponet de rosa,
caputxeta y faldellí
y un brotet de tarongina
qu'encar sigui a mig obrir.
Que la taula és ja parada:
«estovalles de satí;
les culleres són de plata;
les forquilles són d'or fi.»
Si encar avuy no'n tens ganes,
prou que te'n faràn venir!

MELCIOR FONT

(1) Corrandà popular.

PRFMI EXTRAORDINARI

LA DOLOROSA

La Confessió.

Som al Mont-Sant a punta d'alba. Fra Llorens, l'anacoreta d'aquelles montanyes, sortint de la còva hont viu, resa sota l'ombra d'un xiprer:

FRA LLORENS Benehtu el Senyó'a sò de clarins,
el pi y'l cedre, el roure y l'atzavara,

*el blat dels camps y l'herba dels camins,
els estels de la nit y l'alba clara.
Deu salvi'ls traginers del cami-ral
de llops, de lladres y de gent malvada,
y de les urpes del lleó infernal
que'ns sotja del mati fins la vesprada.
Per la llum d'aquesta hora matinal
la pau del cor ens sigui assegurada.*

Fra Llorens queda sobtat per una veu, com de sanglot, que puja d'un camí del fons.

FRA LLORENS *Algú que plora... Tan mati! Quí sou?*

MARIANGELA *Fra Llorens! Fra Llorens! sóch una mare.*

FRA LLORENS *Y aquesta mare hont va?*

MARIANGELA *Ahont? A vós.*

FRA LLORENS *A mi! Jo puch se'l fi de cap viatge?*

Jo vaig a Deu!

MARIANGELA *Jo hi vull anar per vós,
y es un dolor molt gran qu'ara'm dona ales.*

FRA LLORENS *Si es un dolor qu'us duu, es el mateix Deu
qu'us mena a aquí. Pugèu, germana.*

Mariàngela vestida tota d'uns vels negres s'atansa plorosa a Fra Llorens.

FRA LLORENS *Per més gran qu'ara fos vostre dolor,
pensèu que trepitgèu terra sagrada.
Sóu al Mont-Sant. De cada grà de pols,
de l'herba més petita y amagada
en brolla a dolls aquesta pau del cor
qu'entra pels ulls y deix assossegada
l'animeta més tèrbola del món
y la més afligida y amargada.*

MARIANGELA *Més amargada que jo
al món no'n sabrieu d'altra:
mar de penes y dolors,
mar de fels y de vinagre,
no hi hà pau prou gran al món
que hi pugui tornar la calma.*

FRA LLORENS *Per ample y per pregon que sigui'l mar,
Deu hi es present y l'omple banda a banda.*

MARIANGELA *No hi hà pau prou gran al món
que hi pugui tornar la calma.*

FRA LLORENS *Què hi hà més gran que Deu?*

MARIANGELA *El meu dolor.*

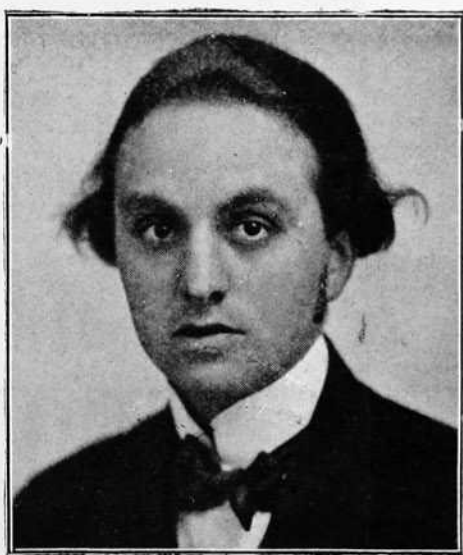
VENTURA GASOL

EDUART GIRBAL JAUME

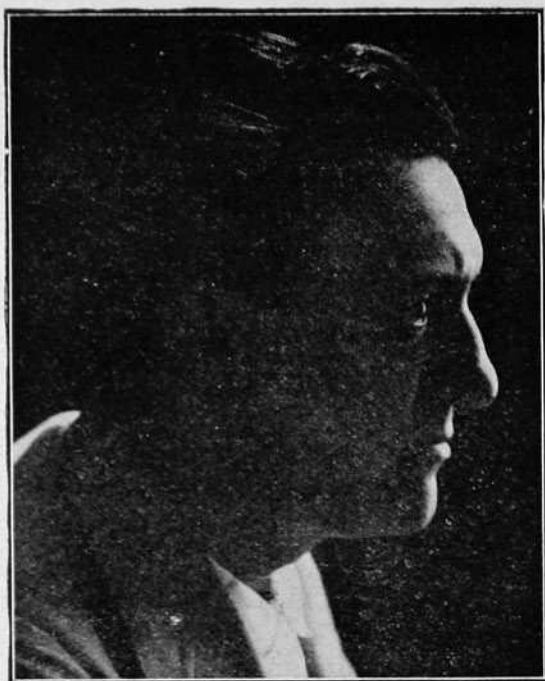

MELCIOR FONT

VENTURA GASOL

Guanyadors de tres Premis Extraordinaris

JOSEPH ROIG
Y RAVENTÓS

Guanyador
del Premi
Concepció Rabell

ALFRET
GIANNINI

Mantenedor
encarregat
del
Discurs de Gracies

PARLAMENT DE GRACIES

DAMES Y CAVALLERS:

A bon segur jo crech que may ningú, al començ del séu dir, al veures voltat per un auditori ench menys solemniat que no pas aquest, hagi pogut afermar son encongiment ab més gran sinceritat que ara jo al trobar-me ací dalt per a adre-sarvos atrevidament la paraula ab la vostra matexa llengua y complir ab la comanda d'allò més honrosa que la benevolen-ça y l'exquisida finor dels ilustres components del Consell del Consistori m'ha encarregat; axò es, regraciarvos de que, al grat de tots vosaltres, la festa anyal de la poesia y la patria catalana hagi resultat més bella.

Potser que jo, gayrebé encisat, enlluhernat que dihèm, per l'altíssima honrança qu'hom feya y que ben poch s'adiu ab la meua migrada persona, cridant-me des de la meua terra llun-yana per a parlarvos en aquesta diada, potser, dich, que vaig acceptar el noble encàrrech ab alguna lleujor, no ami-dant a bastament la meua aptesa. No rès menys, si us merexí quelcom, tot y conreant, tant com puch, la vostra llengua no-bilíssima que tant agrada per ço com conserva fresch el re-gust original de la mare Roma, per més que als meus llavis ressoni per a vosaltres malmesa; si us merexí quelcom com a modestíssim davanter al meu país en esbargir la conexença de la vostra literatura (dexèume aquest avantament), espero que hom em perdonarà la gosadia.

Roman axò de la meua estrangeria. Aquí mateix ho us dich: no'm va fer cap entrebanch, cap nosa. Prou bé que de bell antuvi ho sabia jo, ho pressentia jo a bestret als meus adintres: estranger un italià a Catalunya? Vàlgam Deu: ni de bon tros! Els catalans y'ls italians prou bé que som de la ma-texa bona nissaga, vigorosos rebrots els dos de soca llatina y porten a sobre un segell romà inesborrable; ens agermana es-tretament la llengua, la civilització, la literatura, l'art, les me-mories històriques des dels temps més reculats. Recordo les paraules que'l vostre gran Muntaner, en aquell més aviat poema patriòtic que no pas crònica, escrigué tot y parlant dels catalans y dels italians de Sicília, mesclats en matrimo-nis; paraules qu'ell sembla repetirnos encara a cau d'orella en *lo bell catalanesch*: «e foren e son e saran tostemps com a fra-res. E Deus do mala ventura qui aquesta fraternitat e amor vol-rà departir! que molt és bona companya: que hanch nul temps dues nacions de gents no savengren tant bé com elis han». A

més: els italians també conexèm, bons catalans, les aspiracions enlayrades d'un poble que vol marxar y marxa segur pel camí dels grans ideals patriòtics; nosaltres també hem conegut fins ara de poch, fins ahir, les lluytes aferrissades per la llibertat de nostres terres, per la gloria de nostra senyera nacional, y també sabiem, esperançosos, la força que té un sol daler que batega a tots els pits y un sol ideal que espurneja a tots els esperits.

Ja veurèu: he tingut tal volta la sortosa avinentesa de conèixer d'aprop, allà d'allà a Nàpols, hont es dexaven caure en llur romiatge a Italia, cars amichs, fills de Catalunya dels més reconeguts. Ara bé: un ayre de dolça germanor semblava embolcallarnos. Ells es sentien ab dret de ciutadania romana a casa nostra.

Axí mateix em passa a mi en mig de vosalires, ab tot y la recança de la llar llunyana. Dins de poch dies aquesta realitat tan joyosa d'avuy, que he alcançat de viure, serà tan sols un recort que, per més temps que s'escoli, rebrotarà sovint al meu pensament, amarat d'una mena d'anyorança agradosa alhora y punyenta.

De tornada a la meva dolça terra toscana, y després a la vora de la mar blava de Nàpols, «Jo vinch, diré als amichs, jo vinch de l'altra banda d'aquest Mediterrani que no parteix ans bé acobla en fraternitat ab nosaltres un poble magnífich d'intensa energia y espiritualitat; un poble hereter de les varonívols virtuts dels séus avis, dels séus hèroes, dels séus grans reys d'antany, un dels quals viurà tothora en el cant del Dant que l'enalteix com a rey que «d'ogni valor portó cinta la corda». Ab quina complaença, bons amichs, jo torno de gaudir la festa major de la Fè, la Patria y l'Àmor, que un gran poble llatí segueix solemnisant cada any perque ja fou la monjoya gloriosa d'hont arrenca la seva revinguda, la restauració de la seva personalitat històrica! Jo he dit, bons amichs, en una sala flayrosa de roses, joliva de músiques, curulla de belles dames y damiseles, de cavallers amadors de la poesia y l'art, davant una flor viva de beutat y boniquesa que's diu la Reyna de la festa, en el somriure d'un diumenge primavereench, jo he dit temoregues paraules acostumades d'agrahiment en nom dels Components el Consistori. Em pujaven del cor commogut també altres paraules de gracies per tots aquells que llunyans com vosaltres, assedegats d'idealitats,

estimant la poesia y les belles lletres y les bones arts, experimenteu una fruició al saberles tan conreades y enaltides per tot un poble al dia d'avuy. La concepció materialista de la vida, més viva y més arrelada que may després l'enrenou de la guerra mundial, apar haver entebert l'escalfor envers totes les dolors morals de la vida y per tot allò qu'es alt y noble y sura en les esferes espirituals; avuy, que's diria que hom vulla baxar y minvar el geni, la fantasía, la poesia en el despacientat requiriment de la riquesa, dels gaudiments y dels aventatges materials, y que tot daler apassionat per a les coses de pura bellesa estètica y moral sembla bandejat, per tal com no les voldria pas bestreure cap banca, veusaquí, bons amichs, un poble que jassia llançat en un remolí d'activitats, mentres escampa per tot arrèu la seva anomenada d'incansable treballador pels camins de l'industria y del comerç, homenatja la poesia, viltinguda y rebutjada tan sols pels afeynats bursatils, pels aferrats a la terra, y alça una ara al seu art diví, demanantli una halenada enfortidora del esperit, tament com al cim oretjat de la muntanya assolejada demanem als vents flayrosos la revifalla del còs aclaparat, y al blau més vehí del cel un conhort al esperit avorrit per la vida atrafegada.»

Y torno a vosaltres, germans Catalans. Fins no gayre temps, enrera en el conreu de les lletres catalanes m'havia jo aturat, esbrinant y resseguint llur lligam ab les italianes, només a l'edat mitjana, y les darreríes del segle XV n'eren la fita. Dos llibres mentrestant, sobrepujants en el món del art literari, varen pervindre a les meves mans y foren per a mi l'esplet d'una religiosa admiració: l'*Atlàntida* d'En Verdaguer y *Solitut*, la maravellosa novela de Víctor Català. Foren les guspíres que m'abrandaren del afany d'enterarme una mica detingudament d'una literatura que per çò com podia gloriarse d'aytals refinats joyells, prou bé que merexia un lloch de honor entre les més avançades y aciençades. Y aviadet, assabentantme de tan florida producció literaria de poetes y de prosistes, en la qual lo que més plaer me proporciona es trobarvoshi a vosaltres matexos, la vostra ànima, romanguí corprès al veure quina empena havia rebut, quins avenços havia fet la Catalunya literaria des d'envers mitjans del segle prop passat fins a hores d'ara. Y axò, al grat de la restauració dels Jochs Florals, sens els quals—escriu l'aciençat y tan au-

torisat historiador vostre En Manuel de Montoliu—«hi hauria hagut literatura catalana, però no hi hauria hagut Renaixença, axò es, un moviment orgànich y organisat ab orientació fixa y ab l'ideal concret de l'autonomia literaria de Catalunya.» Fou el miracle del amor filial d'un poble a la seva llengua, desvalguda ab tants segles d'usar y conrear la llengua castellana; fou el miracle de l'ànima catalana que, adés adolorida, es reviscolà y, amorosida pel seu somni de gloria, emprengué a forjar una nova corona lluhent de riquíssima pedreria al front de la Patria.

Tot y pensant en axò, m'ha extranyat bona cosa'l llegir de vegades qu'alguns manifesten la llur disconformitat ab l'anyal celebració dels Jochs Florals, dihent que, un cop assolida la fi per la qual foren creats, han de considerarse innecessaris en època de plenitud sobreeximent de la poesia lírica catalana. No fa pes en el meu esperit aquest argument. Prescindint de tota altra consideració, car no vull ficarme en assumptes que no'm s'adiuen, observo que hi hà un cayre de la qüestió que no pot oblidarse: en les condicions polítiques en que's troba Catalunya, la franca refermança de la gloria de la llengua es, quant més no, un amonestament, y té un sentit que traspasa el literari. La celebració aquesta es un ritu sagrat que cal guardar y al qual vosaltres heu d'aproparvos per a pouarhi sempre nou delit, sempre noves forces per a les lluytes en l'esdevenidor. Vègis altrament lo que va passar a Italia en el tempestuós període del seu alliberament del extranger. El calliu de la fè consirosa en el seu ressorgiment polítich fou guardat viu també en els cenacles literaris: tota una literatura de batalla alhora y escola va escamparse arrèu; fins y tot els «puristes» que feyen cara d'atendre sols a ignocents estudis de llengua, tot y escorcollant el diccionari per a treuren les paraules bordes, vergonyoses dexalles y testimonis d'esclavitut, ajudaren poderosament a treure també de casa nostra'ls dominadors que les hi havien sembrades. No heu de pensar tant en possibles revelacions de genis poètics mitjançant els Jochs Florals, com en la dignificació y glorificació de la llengua catalana qu'ha estat y ha de seguir essent (m'abelleix rastrejar una imatge del Dant) sol nou sempre més esplendorós en el lloch del sol usat y ara encaminat a la posta.

Rès d'altre. Grans mercès.

ALFRET GIANNINI